

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ: ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Міжвузівський збірник наукових статей

Випуск VIII

Частина III

УДК 81'243+82.091

ББК 81.2я73

А43

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
(серія KB №12514–1398 P), видане Міністерством юстиції 27.04.2007 р.

**Збірник включений до переліку наукових видань за дозволом ВАК України
(Бюлетень ВАК України. – 2011. – № 2)**

Редакційна колегія:

Алексєєв А. Я. – доктор філологічних наук, професор (Дніпропетровськ);
Домашенко О. В. – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ), **відповідальний секретар**; **Зарва В. А.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ), **головний редактор**; **Зацний Ю. А.** – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя); **Зубова Н. С.** – кандидат філологічних наук, доцент (Бердянськ); **Єніксєва С. М.** – кандидат філологічних наук, доцент (Запоріжжя); **Кочерган М. П.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ); **Кочерган Ю. Ф.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ); **Манакін В. М.** – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя), **заступник головного редактора**; **Морошкіна Г. Ф.** – кандидат філологічних наук, доцент (Запоріжжя); **Погребна В. Л.** – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя), **заступник головного редактора**; **Сердюк А. М.** – кандидат філологічних наук, доцент (Бердянськ); **Тихомиров В. М.** – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя); **Харлан О. Д.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ); **Циховська Е. Д.** – доктор філологічних наук, доцент (Київ); **Шаргай І. Є.** – кандидат філологічних наук, доцент (Запоріжжя).

*Друкується за рішенням ученої ради
Інституту філології та соціальних комунікацій
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 3 від 29.10.2012 р.)*

**А 43 Актуальні проблеми іноземної філології : лінгвістика та літературознавство : міжвуз.
зб. наук. ст. ; гол. ред. В. А. Зарва. – Бердянськ : БДПУ, 2013. – Вип. VIII. – Ч. 3. – 248 с.**

У збірнику вміщено наукові статті, присвячені актуальним проблемам мовознавчої та літературознавчої науки. Розглянуто сучасні питання мовознавства, зокрема когнітивного вивчення мовних одиниць, лексики, фразеології і словотвору, синтактики і прагматики. Висвітлено проблеми методики навчання іношомовної комунікації. До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської наукової конференції "Іноземна філологія: глобальні проблеми – національні рішення" (Бердянськ, 2012 рік) та II Міжнародної наукової конференції молодих учених "Мова і соціум: етнокультурний аспект" (Бердянськ, 2012 р.).

**УДК 81'243+82.091
ББК 81.2я73**

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несе автор.

© Бердянський державний педагогічний університет, 2013

© Автори статей, 2013

ЗМІСТ

КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ МОВИ ТА МОВЛЕННЯ

Златоровська С. О. (Луцьк). Самовираження суб'єкта мовлення.	5
Сольська Т. М. (Київ). Німецька стандартна мова у світлі теорії національної варіативності.	13
Балакірєв К. О. (Луганськ). Мовленнєвий жанр "пропрацювання" як один із способів висловлення співчуття.	20
Гусейнова А. В. (Республіка Хакасія, Росія). Язык как фактор этнической самоидентификации (на примере хакаского этноса).	32

СИНТАКТИКА, СЕМАНТИКА ТА ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

Білоус І. М. (Харків). Мовна особистість фітнес-інструктора.	39
Боштан А. В. (Чернівці). Особливості парадигматичних відношень між атрибутивними конструкціями в німецькомовних художніх текстах.	46
Зайченко О. В. (Київ). Семантико-поняттєва категорія "якість" у підсистемних студіях.	54
Зубова Н. С. (Бордянськ). Семантична структура та функціональні особливості іменників на позначення "accommodement" у французькій мові.	62
Залужна М. В. (Запоріжжя). Актуалізація принципу невизначеності в англійських постмодерних художніх текстах британських авторів.	70

ЛЕКСИКА, ФРАЗЕОЛОГІЯ І СЛОВОТВІР

Кійко С. В. (Чернівці). Зміна значення англіцизмів на терені німецької й української мов.	78
Остапюк О. Я. (Івано-Франківськ). Українські кандидати в ідіоми-універсали. Підсумки проекту "WIDESPREAD IDIOMS IN EUROPE AND BEYOND".	89
Руснак В. І. (Ужгород). Семантичний аспект зоосемічних фразеологічних одиниць.	101
Бадик О. П. (Кам'янець-Подільський). Особливості словотвору дієслів англійської фахової субмови ветеринарії.	110
Ищенко Н. Г. (Київ). Словообразовательная синонимия – семантико-словообразовательное явление.	118
Бушаков В. А. (Маріуполь). Про походження ойконіма <i>шелтозеро</i> .	126

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Маркова М. В. (Дрогобич). Літературна творчість Новалиса (Фрідріха фон Гарденберга) у контексті ідей німецької романтичної натурфілософії.	128
---	-----

СЕМАНТИКО-ПОНЯТТЄВА КАТЕГОРІЯ “ЯКІСТЬ” У ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЯХ

Постановка проблеми в загальному вигляді. Людство завжди існувало в закономірності зв'язків та відношень, в якій відбиваються усі реалії нашого життя під впливом різних категорій: часу, простору, відносності, якості тощо. Категорії пов'язані не тільки з мисленням, а й з мовою, що підтверджувалось лінгвістами протягом довгої історії. Неоднорідність і різноманітність категорій підкреслена при описуванні різних мовних явищ іноземними і вітчизняними вченими (Л. Вайсберг, М. Гухман, Л. Єльмслев, С. Кацнельсон, І. Мещанінов та ін.). Поняття якості притаманне багатьом науковим студіям: воно фігурує у філології, філософії, логіці, педагогіці, соціології, економіці, тому що якість є тією зовнішньою оцінювальною формою, яка дає змогу більш точно описати та дати характеристику тому чи іншому предмету, дії, обставині, реалії. Ця категорія виникла і наповнилась змістом в процесі суспільно-трудої діяльності людини, хоча полеміка з приводу тлумачення даної категорії продовжується і сьогодні.

Метою статті є визначення категорії “якість” та встановлення її семантичних та словотвірних властивостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча дослідження змісту категорії “якість” спостерігається ще в філософії Аристотеля, і в наш час висвітлення характеристик цієї семантико-поняттєвої категорії залишається відкритим і досить актуальним. У філософсько-освітньому аспекті сучасний напрямок спрямований на представлення якості як стратегічного ресурсу поліпшення добробуту людей (В. Кремень, С. Ніколаєнко, В. Огнев'юк та інші). Поняттю “якість” у філології присвячені роботи відомих лінгвістів. Дослідження лексико-граматичних засобів вираження категорії “якість” з позицій функціонально-семантичного підходу здійснено у працях О. Вольф, Т. Ніколаєвої, Л. Сергєєвої, О. Гулиги, О. Москальської, В. Адмоні, Є. Шендельс. До засобів вираження оцінки на засадах лінгвістичного функціоналізму звернені праці Р. Якобсона, О. Бондарка, О. Кубрякової, В. Виноградова, Л. Щерби, Н. Клименко, І. Смирницького, Б. Серебреннікова та ін., розвідка яких може бути продовжена в рамках всебічного і комплексного аналізу системи якісних оцінок, враховуючи також семантичні та словотвірні аспекти, чим і зумовлена актуальність цього дослідження.

Виклад основного матеріалу. Категорія “якість” виражає ступінь пізнання людиною об'єкта іншої фігурації на відповідному етапі існування і доповнюється власними критеріями кожної конкретної області знань. Виток до встановлення

зв'язків, категорій, законів, притаманних всім явищам суспільства і природи, належить, звичайно, філософії, де категорія "якість" розглядалася протягом століть з точки зору гносеології, логіки та методології.

Що у творі давньогрецького філософа Аристотеля "Органон" згадується одна з найважливіших його надбань – твір "Категорії". Деякі назви категорій Аристотель запозичив у Платона (у його представленні геометричної схеми космогенезу), серед них і таке поняття як "якість". Змішуючи онтологічний, гносеологічний та психологічний аспекти, Аристотель розглядав різновиди якостей, керуючись головним принципом своєї метафізики – різницею між дійсністю і можливістю. У кожній любій діяльності він вважав можливість цієї діяльності або здатність до неї, яка може переходити у властивість. Виникненню такого виду якості як "стан" відповідає, як і якості "властивість", природна фізична можливість або здатність. У кожній події якості як "стани чуттєві" характеризуються здатністю до сприймання. Для характеристики форми як якісної визначеності Аристотель пропонує такий вид якості, як "форма предмета", особливості якого він вбачає частково у антонімії (schwarz (чорний) – weiß (білий); dick (товстий) – dünn (тонкий)), частково у співвідношенні (компарації), тобто у здатності якогось предмета бути інакшим, ніж природний (білий – біліший, менш / більш білий; weiß – weißer, wenig/mehr weiß).

Аристотель називає якості похідними іменами, вони здатні переходити в окремі частини мови в іншу, що доводить їх словотворчу спроможність (*gerecht* (справодливий) – *Gerechtigkeit* (справедливість), *lesen* (читати) – *lesbar* (який можна прочитати)). Також у своїй "Фізиці" Аристотель приводить якість як один із чотирьох основних видів змін (поряд з віднесеністю до сутності, кількості і місця). Отже, у вченні Аристотеля вперше категорія "якість", яка розкриває властивості і стан буття, не існує за межами речей, вона виділена як форма мови, предметно обміслена, має об'єктивне значення в межах чотирьох її видів класифікації як:

- властивість (стійкі якості);
- стан (набуті якості);
- відчуття (сприйняті якості);
- форма (обрисові якості).

Згадуючи перші свідчення про категорію "якість", не можна оминати давньогрецького філософа Демокрита, який вважав наші знання наявні в нас матеріальні зразки (ейдоси) самих предметів, які існують навколо нас. Наші чуттєві відчуття він назвав вторинними якостями предметів, а атоми і порожнечу – первинними, незалежними від наших відчуттів, властивостями предметів і явищ, що сприймаються розумом.

Поділяючись на первинні і вторинні, якості поєднують при цьому гносеологічні (відносяться до пізнання), онтологічні (до буття) та психологічні (до механізмів пізнання) ознаки. Із зміною мовної і фізичної картин світу деякі якості, що позначали відчуття, зникали, змінюючи при цьому свій онтологічний аспект, але продовжували з органами відчуттів, таким чином розділявся і їх гносеологічний

статус, тобто розумовий образ ставав вищим за чуттєвий. З точки зору психології механізми набуття знання (органи чуття і органи мислення) розмежовувались.

Демокрит розділив сенсорні (чуттєві) якості на дві категорії: звуки, запахи, кольори, які виникають під впливом властивостей світу атомів, нічого в ньому не копіюючи, та цілісні образи речей ("ейдоси"), які відносяться до області достовірних знань.

Проблемам категорії "якість" присвячені праці Дж. Локка, в яких якості також поділені на первинні (об'єктивні, які існують незалежно від людської свідомості, – простір, рух, спокій, фігура тощо) і вторинні (суб'єктивні, зумовлені специфікою органів відчуттів – колір, смак, запах тощо). Таку проблематику поділу було продовжено і реалізовано Дж. Берклі, який стверджував, що не тільки вторинні, але й первинні якості залежать від суб'єкта, бо всі якості в кінці кінців зводяться до відчуттів.

Китайські рукописи першого тисячоліття свідчать про наявність ієрогліфів "якість" у формі двох складових елементів: гроші і рівновага, що за перекладом вчених трактується як "висококласний", "дорогий", за значенням близьке до визначення Аристотеля.

І. Кант представляв категорію якості як принцип співвідношення однорідних і неоднорідних частин знання в одній свідомості. Він вважав, що якість включає такі категорії як реальність, заперечення і обмеження. Якість за Кантом є "чистою" формою думки, апіорною категорією розуму і має таким чином загальний і необхідний характер. Кант, опираючись на принципи логіки, розрізняв якість як:

- форму мислення, як принцип синтезу, як "чисту" категорію свідомості (реальність в чистому свідомому понятті);

- зміст явища, як "власно емпіричне", як відчуття (реальність в явищі).

За Кантом якісні перетворення не обмежуються, тобто розмір реальності (відчуття) має тенденцію до поступових і постійних змін.

Якість як логічна категорія вперше визначена Г. Гегелем: складає початкову ступінь пізнання речей і становлення світу, як безпосередню характеристику буття об'єкта. Він ввів поняття "означеності" як емпіричної презентації якості, "властивості" як прояв якості в системі визначених дій та відношень. Гегель зв'язав якість з кількістю як предикат, як фактор, що характеризує множинність і величину. Він сформулював і дослідив в ідеалістичній формі закономірність руху пізнання від якості до кількості і до міри. Якість за Гегелем є суттєвим показником наявного буття, тобто і реальність, і заперечення. Реальність як дещо беззаперечне втрачає свою визначеність, перетворюється в абстракцію, а заперечення є власним показником якості, його власний момент, так як є основою будь-якої визначеності. Гегель підкреслив генетичну єдність між категоріями "якість" і "властивість", зазначивши, що якість є властивістю в тому сенсі, якщо зовні показує себе іманентним означенням.

Ф. Енгельс особливість категорії „якість“ вбачає у безкінечній градації самої якості, суттєво відмінних одна від одної, якості не існують самі по собі, а тільки в речах, які їх мають.

Американський вчений У. Шухарт охарактеризував якість двоаспектно: об'єктивність фізичних характеристик об'єкта та градація даного об'єкту (наскільки він гарний).

На відміну від західних російські філософи (І. Ільїн, В. Соловйов, Л. Карсавін) розглядали категорію „якість“, поєднуючи її з духовністю, підкреслюючи цим значущість якості, її аксіологічну значимість (цілісність). Саме духовність, як сутність людини, є джерелом свідомості в усіх аспектах буття – право, моральність, релігія, політика, естетика. Поняття якості використовувалося для аналізу морально-філософських проблем (якості набувають добродієвості, які проявляють свої властивості через моральні відносини). Наявність суб'єкта, його свідомість і самопізнання пов'язувалося з обов'язковістю його якості. Повноцінним, тобто якісним, суб'єкт може бути тоді, коли він пізнає і діє через множинність і єдність. Філософська сторона категорії „якість“ не вичерпувалася своїми позиціями і міркуваннями щодо визначення цього поняття.

Соціальний погляд на якість пов'язаний із суб'єктивним відношенням до даного об'єкта поряд із факторами, до яких відносяться не тільки фізіологічні особливості суб'єкта, але й соціальні (рівень культури, суспільного стану, рівня доходів).

Якість – доволі складна багатоаспектна категорія, якій неможливо дати чітке однозначне визначення, тому сучасних трактувань у визначенні поняття „якість“ у різних наукових джерелах безліч. Проведемо порівняльний огляд визначень цього поняття, приведених в деяких наукових джерелах.

За Т. Єфремовою, якість – це одна з основних логічних категорій, яка є означенням предмета за характерними, притаманними йому ознаками; те, що робить предмет таким, який він є; сукупність властивостей і ознак, які визначають віднощивість зразку, придатність до чогось; ступінь цінності.

За С. Ожоговим, якість – це сукупність суттєвих ознак, властивостей, особливостей, які відрізняють предмет або явище від інших і надають йому визначеність.

За В. Далем, можна додати, що якість – це властивість або належність, все те, що складає суть особи або предмета.

Д. Ушаков тлумачить поняття „якість“ як визначення предмета за внутрішніми притаманними саме йому ознаками, якість – позитивна або негативна характеристика людини чи особи, риса, гідність, недоліки, схильність до чогось поганого.

В енциклопедичному словнику якість – це філософська категорія, яка виражає суттєву визначеність об'єкта, завдяки якій він є саме тим, а не іншим. Якість характеризує об'єкт у сукупності його властивостей.

О. Бондарко розглядає якість як семантичну категорію, представлену в мовній інтерпретації мисленнєвої категорії якості, як функціонально-семантичне

поле поліцентричного типу, основою якого є групування різнорівневих засобів мови, взаємодіючих згідно загальних квалітативних функцій.

С. Жаботинська стверджує, що якість як концепт об'єктивізується в категорії якості як в понятійній категорії частиномовних систем і виступає конституентом предметно-центричного фрейму як концептуальної моделі, що демонструє частиномовні понятійні категорії в їх взаємозв'язку.

Н. Слюсарєва, описуючи логіко-орієнтований аспект когнітивної функції мови (будова думки як відображення в свідомості відношень предметів, їх властивостей і якостей), співвідносить його з мовною категорією квалітативності, яка є втіленням логічної категорії якості. Оскільки кожний предмет, явище, реалія знаходиться в постійному зв'язку з іншими речами і набуває все нових властивостей, категорія якості не повинна зводитися до окремих його характеристик.

Якість має виражати цілісну характеристику єдиної системи суттєвих властивостей об'єкта, його внутрішню і зовнішню стійкість та визначеність, відмінність і подібність з іншими об'єктами, видозмінюючись і формуючись у відношеннях з ними. Із будь-якою зміною носія якості, перетворення одного явища на інше, зміна стану, форми, або іншого складового елемента змінюється і структура якості. Отже, насамперед для якісного визначення носія важлива його структура та цілісність його елементів.

Якість виражає ступінь пізнання людиною об'єктивної реальності, першочергово виступаючи як множинність властивостей, а згодом шляхом розвитку та самовдосконалення, якість переходить в кількість, чим створює єдність цих категорій. Так як процес пізнання нескінченний, то якість є змінною категорією, в чому і полягає її історична закономірність: плинність.

З розвитком лінгвістичних знань класифікація понятійних категорій проводиться на основі структурного та системного аспектів їх дослідження. Структурний підхід розглядає роль категорії у формуванні семантичної структури висловлювання, включаючи зовнішньоситуаційний та прагматичний зміст. Системний підхід має на меті визначити роль поняттєвої категорії у формуванні певних понятійних слів і семантичних опозицій та розкрити їх співвідношення з корелятивними їм граматичними категоріями.

Категорія "якість" як атрибутивна поняттєва категорія стала розглядатися не тільки як філософське чи філологічне поняття, а когнітивне. Сучасний погляд на реальний світ дає поштовх до представлення якості як сукупності ментальних цінностей та комунікації в концептуальну систему цієї категорії.

Категорія "якість" включає:

- інформацію про особу, її ментальність, цінності, особисту оцінку дійсності;
- номінації, що характеризують особу: зріст, риси обличчя, зовнішній одяг, риси характеру, розумові здібності, емоційність та темперамент, особливості поведінки;
- якість життя і побут людини.

Поняття якості за своїм змістом тотожна з поняттям оцінки, хоча, як зазначає П. Польф, оцінювальні висловлювання складають лише деяку частку від більш широкого класу семантичних одиниць, які можна назвати кваліфікативними. Отже, якість є складовою частиною категорії “якість”, оцінювальна область якої ґрунтується на когнітивній і інтенціональній сторонах мовленнєвої діяльності людини. Кваліфікативна структура якості включає експліцитний або імпліцитний суб’єкт оцінки, об’єкт оцінки, критерії оцінки, слово, яке оцінюється та може індивідувати в собі кваліфікативне і дескриптивне значення.

Якість – не тільки складна і багатоаспектна, але водночас універсальна властивість об’єкта (під об’єктом може розглядатися людина, продукт, процес, середовище, інформація тощо). Системність якості полягає в її структурі:

- внутрішня і зовнішня структура якості (наявність внутрішніх і зовнішніх меж та їх множинність у сукупності властивостей);
- ознаки цілісності якості;
- функціональна і морфологічна структура якості (ієрархічна система якостей частин об’єкта);
- принцип “єдності якості і інтенсивної кількості” (внутрішня кількість якості, що характеризує її розвиненість, інтенсивність властивостей);
- динаміка якості: принципи “відображення” і “життєвого циклу”;
- дефініція категорії “якість”, яка визначає її системність.

З розвитком світу, мови, відносин тощо еволюціонує і якість, а отже, і розкриття поняття якості вимагає нових підходів.

З розвитком наукового пізнання висувалися різні методологічні підходи до розуміння поняття “якість”:

- субстратний (характерний для стародавніх часів, слугував для опису стихій буття – вогонь, вода, земля, повітря тощо);
- предметний (предмети і їх властивості розглядалися під впливом трудової діяльності, формуванням наукових дисциплін);
- системний (в залежності від об’єкту наукового дослідження);
- функціональний (визначення якості через кількісні показники);
- інтегральний (синтетичне, цілісне охоплення всіх сторін, факторів).

Інтегральний підхід до розуміння якості є найбільш актуальним і характерним для наукового дослідження на сучасному етапі.

Розглядаючи категорію “якість” у когнітивному аспекті, раціонально провести якісний аналіз об’єкта, його якісне моделювання для встановлення цілісності, включення із середовища, виявлення особливостей, особистих властивостей. Така якісна визначеність дає змогу реконструювати якість в теоретичну систему ієрархії когнітивний ракурс якості. Якісний аналіз дозволяє встановити узгодження або підобразити своєрідний когнітивний діалог між об’єктом і його моделлю.

Відношення до категорії якості мають повнозначні частини мови, які мають семантико-граматичні ознаки. Якість, як оцінювальний ідентифікатор, слугує для

вираження відношення суб'єкта до предмета, найчастіше виражається прикметниками, головними компонентами якого є ад'єктивні структури, які експліцитно реалізують значення якісної характеристики з позитивної або негативної сторони. Поняття якості є ключовим поняттям в семантиці прикметників, так як призначення прикметника полягає у номінації якостей, притаманних предметам, що нас оточують. Було навіть запропоновано дати категорії якості прикметників інші назви. Наприклад, І. Мещанінов пропонував назвати "категорією атрибутивності", О. Бондарко "семантичною категорією якісності". Як відомо прикметник найчастіше супроводжує іменник, так як прикметники виникли із іменників [6, 69], тому категорія якості для обох має однакові характеристики. В основі якості, ознак, властивостей предметів є розмірковування, яке направлено на проникнення в суть речей, явищ, відношень між окремими явищами, предметами і їх класами. Про категорію якості прикметників Л. Щерба зазначав, що вона формально виражається насамперед своїм відношенням до іменника: без нього немає прикметника. Іменник несе категоріальне значення предметності, субстанціональності, його лексичні значення, дії, стани та якості виступають предметами. Номінація якостей, властивостей, ознак, предметів у виокремленні від об'єкта відрізняє якість прикметника від якості іменника. Іменники є сукупності, прикметники – окремі їх властивості, ознаки і якості, в чому і полягає їх основна відмінність. Загальну семантичну основу мають якісні прикметники і якісні прислівники, різниця яких полягає лише в тому, що прикметник позначає ознаку предмета, а прислівник не тільки ознаку предмета, а й ознаку дії. Більшість прикметників виражають якість опосередковано, через відношення до предмета або дії, дають опис зовнішнього вигляду, кольору, внутрішніх властивостей, стану, походження і різні відношення об'єктів.

Значне місце в мовній ієрархії становлять інші мовні одиниці, словотворчі, морфологічні, фонетичні та синтаксичні засоби, які дають можливість зіставляти і порівнювати предмети, синтезувати і аналізувати, передавати більш точні якісні характеристики і смислові відтінки.

До лексичних засобів вираження якості належать:

- лексичні одиниці (іменники, прикметники) з інгерентним (невід'ємним) оцінюванням;
- лексичні одиниці (іменники, прикметники) з нульовим оцінюванням, якісна характеристика яких визначається контекстом;
- відад'єктивні абстрактні іменники, які мають категоріальні властивості предметності і ознаковості;
- іменники, утворені від дієслів типом конверсії (безафіксальним способом словотвору) або за допомогою суфіксів;
- іменники, які утворені шляхом метафори та метонімії;
- дієслова, які несуть константну ознаку.

Категорія якості має категорію градації, що лежить в основі категорії ступенів якості. Розрізняють два ступені: абсолютні і релятивні. Абсолютні (імпліцитні) ступені використовують для вираження різних ступенів інтенсивності прояву компарбельної якості у порівнянні з нормами прояву ознаки. Релятивні (експліцитні) ступені виражають різні ступені інтенсивності прояву ознаки у порівнянні з іншими об'єктами-носіями даної ознаки.

У німецькому суспільстві, яке досить різноманітне своїми ментальними та мовнознавчими традиціями і особливостями, якісна оцінка (а її здебільшого дає людина) може виражатися не тільки атрибутивними лексичними одиницями, а й багатьма іншими мовними структурами: словотворчими формантами, емоційними антрополоксами, пареміологічними виразами, стійкими висловлюваннями, фразеологізмами.

Термін "якість" властивий всім сферам діяльності людини і не тільки властивий тому, що можна було б покращити, зробити більш якісним, він є ключовим фактором людського соціуму, несе фундаментальне значення для розуміння людської сутності і духовності. Якість – складна багатоаспектна категорія, визначення якої не може бути однозначним, бо є єдністю багатьох суджень і оцінень. Якість – це вихідна категорія, яка фіксує безпосередню визначеність предмета. Парадигма методів омовлення концептуальної категорії якості являє собою систему різних мовних засобів, які взаємодіють між собою на основі імплікативних відношень. Якість як характеристика може бути чисто оцінювальною або поєднувати в собі дескриптивну і оцінювальну структуру, утворюючи таким чином різноманітну систему.

Полеміка навколо категорії "якість" щодо її дефініції триває і до сьогодні. Сучасні темпи та умови життя вимагають різностороннього вивчення категорії "якість", визначення структури та її компонентів.

Література

- 1 Аристотель. Категории [Электронный ресурс] / Аристотель. – Режим доступа : www.lib.ru/POEEAST/ARISTOTEL/kategorii.txt.
- 2 Бондарко А. В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии / А. В. Бондарко. – 2-е изд. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 208 с.
- 3 Вольф Е. М. О соотношении квалификативной и дескриптивной структур в семантике слова и высказывания / Е. М. Вольф // Изв. Акад. наук СССР. Сер. : лит. и язык. – 1981. – Т. 40. – № 4. – С. 391–397.
- 4 Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка : толково-словообразовательный / Т. Ф. Ефремова. – М. : Русский язык, 2000. – 1233 с.
- 5 Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. толковый словарь русского языка : [в 5-ти т.] / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – Изд-во "Азъ", 1992.
- 6 Потебня А. А. Из записок по русской грамматике / А. А. Потебня. – М. – Т. 1–2. – 1968.
- 7 Философский энциклопедический словарь / [гл. ред. : Л. Ф. Ильичёв, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв, В. Г. Панов]. – М. : Сов. Энциклопедия, 1983. – 840 с.
- 8 Щерба Л. В. Избранные труды по русскому языку / Л. В. Щерба. – М. : Гос. учебно-педагогическое изд-во Мин. просвещ. РСФСР, 1957. – 188 с.

Анотація

В статті розглядається проблема категорії якості в лінгвістиці з позицій філософії і логіки, дається визначення категорії "якість", класифікація якостей, структура якості, встановлено її семантичні та словотвірні властивості, наведено методологічні підходи до розуміння поняття "якість", розглянуто лексичні засоби вираження якості.

Ключові слова: якість в лінгвістиці, лексичні засоби вираження "якості", класифікація якостей, структура якості, методологічні підходи.

Аннотация

В статье рассматривается проблема категории качества в лингвистике с позиций философии и логики, дается определение категории "качество" и ее классификационные типы, структура качества, установлены ее семантические и словообразовательные свойства, приведены методологические подходы к осмыслению понятия "качество", рассмотрены лексические средства выражения качества.

Ключевые слова: качество в лингвистике, лексические средства выражения качества, классификация качеств, структура качества, методологические подходы.

Summary

In the article the problem of category of quality in Linguistics is considered from position of the philosophy and logic, the category "quality" is defined, the structure of the category "quality" is made, its semantic and word-forming properties are specified, qualities are classified, methodological approaches to the comprehension of concept "quality" and lexical means of expression of quality are presented.

Keywords: quality in Linguistics, lexical means of expression of quality, the classification of qualities, the structure of the quality, methodological approaches.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.2012 р.

УДК 811.133.1'373.2

Зубова Н. С.,

кандидат філологічних наук,

Бердянський державний

педагогічний університет

СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІМЕННИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ "ACCOMMODEMENT" У ФРАНЦУЗЬСЬКІЙ МОВІ

Одним із важливих аспектів вивчення іменників на позначення "домовленість" у французькій мові є аналіз їх функціональних властивостей та семантичної структури.

Всебічне вивчення мови можливе лише за умови, коли будуть досліджені всі її складові та їх взаємозв'язки. До актуальних проблем лінгвістичних досліджень належить, зокрема, і вивчення іменників, складовими компонентами яких є назви домовленості між людьми, народами, державами, князівствами тощо.

Огляд наукової літератури, пов'язаної з дослідженням семантичної структури слів та їх функціонуванням у різних мовах (В. Гак, О. Лурія, Н. Уфимцева,